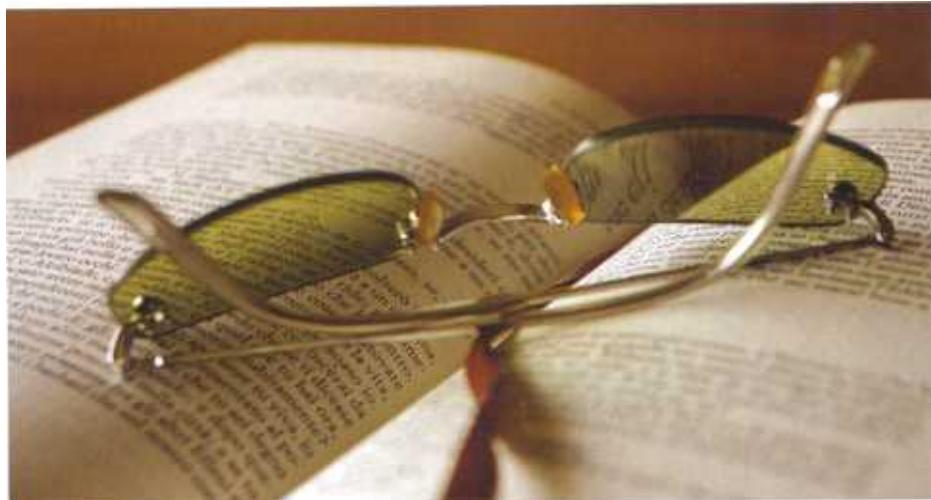

Η κωδικοποίηση της εμπορικής ξυλείας

Πόσοι από εμάς γνωρίζουμε την ακριβή σημασία των εννοιών τυποποίηση και πρότυπο; Τι πληροφορίες μας δίνουν και πως μπορούν να φανούν χρήσιμες στη δουλειά μας

Το ξύλο, παρά την ανάπτυξη πολλών νέων υλικών, εξακολουθεί να αποτελεί μια ιδιαίτερα πολύτιμη πρώτη ύλη. Φυσικά, όλα τα ξύλα δεν έχουν την ίδια αξία. Η μεταβλητότητα των χαρακτηριστικών τους (αντοχή, σχεδίαση κ.α.) επηρεάζει την τιμή τους αλλά και την καταλληλότητα τους για τις διάφορες χρήσεις. Στην αγορά, με τη παγκοσμιοποίηση του εμπορίου, μας δίνεται η δυνατότητα να βρούμε και να επιλέξουμε την κατάλληλη ξυλεία που χρειαζόμαστε για τις κατασκευές μας, ανάμεσα από ένα μεγάλο πλήθος εγχώριων αλλά και ξενικών δασοπονικών ειδών. Συνήθως, όμως, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε με ακρίβεια ποιο είδος ξύλου αγοράζουμε αφού ως γνωστόν η ξυλεία κυκλοφορεί στο εμπόριο κυρίως με τοπικά ή εμπορικά ονόματα τα οποία δε μας βοηθούν για τη σωστή πληροφόρησή μας.

Επιπλέον, η χρήση πολλών κοινών ονομάτων για το ίδιο είδος ξυλείας αλλά και η ομοιότητα πολλών ειδών ξύλου στα μακροσκοπικά χαρακτηριστικά τους, μπορεί να προκαλέσει, ηθελημένα ή

άθελα, σύγχυση και αδυναμία συνεννόησης μεταξύ των ενδιαφερομένων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χρήση των διαφορετικών εμπορικών ονομάτων "Samba" και "Ayous" για τη ξυλεία που εισάγεται αντίστοιχα από την Ακτή Ελεφαντοστού και το Καμερούν, ενώ πρόκειται για το ίδιο δασοπονικό είδος. Ακόμη μπορεί να αναφερθεί και η χρήση ονομάτων τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με το είδος της ξυλείας για την οποία αναφέρονται όπως π.χ. η ξυλεία που ονομάζεται αφρικανική καρυδιά δεν ανήκει στο είδος της καρυδιάς όπως και η ξυλεία που ονομάζεται "Oregon Pine" δεν είναι πεύκο.

Σε κάθε δένδρο, επομένως και στην ξυλεία του, έχει διθεί από τους ειδικούς επιστήμονες ένα ενιαίο επιστημονικό όνομα. Αυτό το "βοτανικό όνομα" όπως λέγεται, είναι το ονοματεπώνυμο του δέντρου και αποτελείται από δύο λέξεις από τις οποίες η πρώτη δείχνει το γένος και η δεύτερη το

είδος του. Η διατύπωση και αναγραφή του ονόματος γίνεται στα λατινικά, και συνεπώς οποιαδήποτε γεωγραφική ή γλωσσική διαφορά δεν αποτελεί εμπόδιο για την κατανόηση αυτού που χαρακτηρίζει. Ωστόσο το βοτανικό όνομα δεν είναι πρακτικά εύκολο να αντικαταστήσει στις εμπορικές συναλλαγές το εύχρηστο κοινό όνομα.

Σαφώς, όμως, υπάρχει η ανάγκη, αυτοί που προμηθεύουν και που χρησιμοποιούν τη ξυλεία, να έχουν έναν οδηγό. Αυτό, άρχισε να γίνεται εμφανές από τη δεκαετία του 1920 με την αύξηση της εμπορίας των ποικιλιών της ξυλείας και την ανάγκη παροχής εγγύησης για την αντοχή και την καταλληλότητα του κάθε είδους σε προβλεπόμενες χρήσεις.

Ουσιαστική βοήθεια σε αυτές τις ανάγκες των συναλλασσομένων θα μπορούσε να προσφέρει η εφαρμογή της τυποποίησης, η οποία αποτελεί ένα βασικό παράγοντα στην οργάνωση της κοινωνίας. Με τον όρο "τυποποίη-

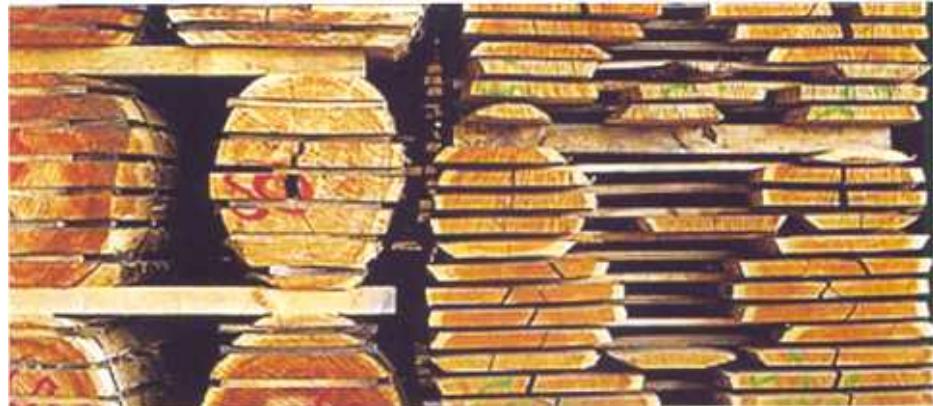
ση" εννοούμε συνήθως τη διαδικασία μέσω της οποίας εκπονούνται και εφαρμόζονται συγκεκριμένα "πρότυπα", για διάφορα προϊόντα και υπηρεσίες. Ο βασικός σκοπός της τυποποίησης είναι να διευκολυνθούν οι σχέσεις μεταξύ βιομηχανίας και εμπορίου, με παράλληλη διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών.

Η τυποποίηση μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλα τα θέματα της ανθρώπινης δραστηριότητας συνεπώς μπορεί να εφαρμοσθεί και σε θέματα που αφορούν την τυποποίηση της ονοματολογίας της ξυλείας.

Πρότυπο είναι μια τεχνική προδιαγραφή, η οποία συντάσσεται με την συνεργασία ή τη γενική αποδοχή όλων των ενδιαφερομένων φορέων. Ένα πρότυπο βασίζεται σε αδιαμφισβήτητα πορίσματα της επιστήμης, της τεχνολογίας και της εμπειρίας. Το περιεχόμενο ενός πρότυπου μπορεί να αναφέρεται:

- Σε ορισμούς
- Σε μεθόδους ελέγχου ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών
- Σε απαιτήσεις διαστάσεων
- Σε τρόπους συσκευασίας προϊόντων
- Στην τήρηση κανόνων ασφαλείας και προστασίας ανθρώπων και περιβάλλοντος.

Τα πρότυπα επανελέγχονται και προσαρμόζονται συνεχώς με σκοπό τη βελτίωση και την ολοκλήρωσή τους. Ή

ύπαρξη και η εφαρμογή προτύπων ενδιαφέρει τους παραγωγούς, καταναλωτές, τους εμπόρους τους επιστήμονες και την πολιτεία. Εκδίδονται και διατίθενται για να χρησιμοποιηθούν από κάθε ενδιαφερόμενο. Η προετοιμασία τους είναι συνήθως μια αρκετά χρονοβόρα διαδικασία, ενώ η έγκρισή τους επαφίεται πάντοτε σε ένα αναγνωρισμένο οργανισμό, είτε σε εθνικό είτε σε διεθνές επίπεδο.

Ο βρετανικός οργανισμός τυποποίησης αναγνωρίζοντας το 1935 το πρόβλημα των "παραπλανητικών" ονομάτων και ανταποκρινόμενος στην απαίτηση της αγοράς εκπόνησε και καθίερωσε το πρότυπο BS 589:1935, ονοματολογία κωνοφόρων και ακολούθησε το 1939 με το πρότυπο BS 881:1939, ονοματολογία πλατύφυλλων. Τα πρότυπα αυτά περιελάμβαναν 70 κωνοφόρα και 241 πλατύφυλλα αντίστοιχα και έδιναν ένα τυποποιημένο όνομα για

κάθε εμπορική ξυλεία, το βοτανικό της όνομα και τα άλλα εμπορικά ονόματα με τα οποία ήταν γνωστή.

Αυτά τα πρότυπα αναθεωρήθηκαν το 1955 και το 1974 και ήταν σε χρήση μέχρι το 1991 που αντικαταστάθηκαν από το BS 7359:1991, ονοματολογία της εμπορικής ξυλείας συμπεριλαμβανομένης της προέλευσης της. Σε αυτό το πρότυπο συμπεριλήφθηκαν 72 κωνοφόρα και 407 πλατύφυλλα είδη με την αύξηση να οφείλεται κυρίως στο διπλασιασμό του αριθμού των τροπικών ειδών.

Φυσικά, η Βρετανία δεν ήταν η μόνη χώρα που καθιέρωσε πρότυπα για την ονοματολογία της ξυλείας. Ανάλογα έπραξαν και οι οργανισμοί τυποποίησης άλλων χωρών όπως ο DIN για τη Γερμανία, ο AFNOR για τη Γαλλία, ο UNI για την Ιταλία αλλά δεν συνέβη το ίδιο και για την Ελλάδα. Ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ)

Πίνακας: Χαρακτηριστικό απόσπισμα από τους πίνακες του προτύπου.

Botanical Species	Code	Source	English Standard Name	French Standard Name	German Standard Name
<i>Abies alba</i> Mill.	ABAL	EU	Silver fir	Sapin blanc	Tanne
<i>Abies balsamea</i> (L.) Mill.	ABBL	AM(N)	Balsam fir	Sapin baumier	Balsamtanne

που ιδρύθηκε το 1976 εν όψη της τότε προετοιμασίας της χώρας για την είσοδό της στην Ε.Ε. δεν έχει συντάξει κάποιο ελληνικό πρότυπο σχετικά με τα προϊόντα ξύλου.

Όμως με τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την επέκταση και απελευθέρωση του εμπορίου υπήρξε η ανάγκη εναρμόνισης των εθνικών προτύπων. Έτσι από το 1983 την ευθύνη για την εκπόνηση και έκδοση των προτύπων που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη της ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN), η οποία με την έκδοση των Ευρωπαϊκών Προτύπων (EN) συμβάλει στην ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων και των υπηρεσιών μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών. Ανάμεσα στα πολλά πρότυπα που έχει εκδώσει μέχρι σήμερα είναι και το προτύπου EN 13556:2002 με το τίτλο "Ονοματολογία της εμπορικής ξυλείας που χρησιμοποιείται στην Ευρώπη".

Σκοπός αυτού του προτύπου είναι η κωδικοποίηση της εμπορικής ξυλείας αλλά δεν περιορίζεται μόνο σε ένα απλό κωδικό. Έτσι, στο πρότυπο αυτό, γίνεται η ταξινόμηση των ειδών σε πλαστύφυλλα και κωνοφόρα, παραθέτοντας τα εξής στοιχεία για κάθε είδος ξυλείας: βοτανική ονομασία (σε αλφαριθμητική σειρά), τετραψήφιο κωδικό, προέλευση, κοινές ονομασίες της ξυλείας στην Αγγλική, Γαλλική και Γερμανική γλώσσα αντίστοιχα (βλέπε πίνακα).

Συγκεκριμένα, ο τρόπος που απαρτίζονται οι πίνακες με αυτά τα στοιχεία είναι:

- **Βοτανική ονομασία:** Όταν μια εμπορική ξυλεία παράγεται συνολικά ή στο μεγαλύτερο μέρος της από ένα μοναδικό είδος ή από 2-3 είδη, τότε αυτά δίνονται με την πλήρη βοτανική τους ονομασία (και τον ανάδοχο). Αν παράγεται από πολλά είδη αναγράφεται το γένος με τη σύντμηση spp. (π.χ.

Quercus spp.).

• **Τετραψήφιος κωδικός:** Διαμορφώνεται με βάση τη βοτανική ονομασία της ξυλείας. Τα πρώτα δύο γράμματα του κωδικού αναφέρονται στο γένος της ξυλείας με σαφή διακωρισμό κάθε γένους. Το αρχικό γράμμα είναι πάντα και το πρώτο γράμμα της ονομασίας του αντίστοιχου γένους ενώ το δεύτερο είναι κάποιο άλλο (στη μικρότερη δυνατή

απόσταση από το πρώτο) επίσης από την ονομασία του γένους, εκτός αν αυτό είναι αδύνατο. Το τρίτο και τέταρτο γράμμα αφορούν το είδος και προέρχονται με ανάλογο τρόπο από αυτό όταν φυσικά η ξυλεία συγκροτείται κυρίарχα από ένα είδος. Άλλα όταν, δύο ή περισσότερα είδη ενός γένους συμμετέχουν στην ίδια εμπορική ξυλεία χρησιμοποιείται η σύντμηση XX. Όταν όμως ένα γένος παράγει διαφορετικές ξυλείες αποτελούμενες, η κάθε μία, από περισσότερα του ενός είδους τότε το τρίτο και τέταρτο γράμμα χρησιμεύουν στη διάκριση αυτών των ξυλειών (π.χ. για το γένος *Quercus* όπου οι κωδικοί QCXE, QCXA, QCXR αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα Ευρωπαϊκά είδη, την Αμερικανική white oak και την Αμερικανική red oak).

• **Προέλευση:** Περιέχει μια συντομογραφία ανάλογα με τη γεωγραφική προέλευση του είδους: "EU" για την Ευρώπη, "AF" Αφρική, "AM(N)" Βόρειος Αμερική, "AM(C)" Κεντρική Αμερική, "AM(S)" Νότιος Αμερική, "AS" Ασία, "AP" Αυστραλία και Νησιά Ειρηνικού. Αστερίσκος δίπλα στην προέλευση σημαίνει ότι η ξυλεία διατίθεται από φυτείες και άλλων περιοχών που το εισήγαγαν παλιότερα ως ξενικό είδος.

Το πρότυπο EN 13556:2003, εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2003 στις τρεις επίσημες γλώσσες της CEN (Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά) και περιλαμβάνει 269 κωδικούς για πλαστύφυλλα είδη (σκληρά ξύλα) και 60 κωδικούς για κωνοφόρα είδη (μαλακά ξύλα).

Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι υποχρεωμένες να το αποδεχθούν δίνοντας σε αυτό τη μορφή του εθνικού προτύπου και να αποσύρουν τα αντίστοιχα προϋπάρχοντα εθνικά πρότυπα τους.

Η εφαρμογή αυτού του προτύπου αναμένεται να βοηθήσει πολύ το διεθνές εμπόριο ξύλου καθόσον δίνει ένα κωδικό-σφραγίδα εύχρηστο και αναγνωρίσιμο. Η εφαρμογή αυτού του προτύπου είναι βέβαια εθελοντική, αλλά αναμένεται εμπορικός ανταγωνισμός σε συνδυασμό με τις αυξημένες απαιτήσεις των καπαναλωτών σίγουρα θα συμβάλουν στην καθιέρωση της χρήσης του.

Η προμήθεια του προτύπου, που στοιχίζει περίπου 100 ευρώ, μπορεί να γίνει, όπως και κάθε προτύπου, μέσω των αρμοδίων υπηρεσιών των οργανισμών τυποποίησης οποιασδήποτε χώρας.

Ο κος Ιωάννης Μπαρμπούτης είναι Τεχνολόγος Ξύλου, Λέκτορας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.